

Брюксел, 8.3.2018г.
COM(2018) 109 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

**План за действие в областта на финансовите технологии — за по-
конкурентоспособен и иновативен европейски финансов сектор**

ВЪВЕДЕНИЕ

Технологичните иновации в областта на финансовите услуги претърпяха значително развитие през последните години, оказвайки влияние върху начина, по който се тези услуги се създават и предоставят. Финансовите технологии¹ се намират в пресечната точка между финансовите услуги и цифровия единен пазар. Финансовият сектор е най-големият ползвател на цифрови технологии и представлява важен движещ фактор за цифровата трансформация на икономиката и обществото. Съществуват важни полезни взаимодействия между Стратегията на Комисията за цифров единен пазар², Стратегията на ЕС за киберсигурност³, Регламента за електронната идентификация („регламента eIDAS“)⁴ и инициативите в областта на финансовите услуги, като например Плана за действие в областта на финансовите услуги за потребители⁵ и междинния преглед на Плана за действие за изграждане на съюз на капиталовите пазари⁶.

Макар че иновациите в областта на финансите не са нещо ново, инвестициите в технологии и темповете на развитие на иновациите нараснаха значително. Набират сила финансово-технологични решения, при които се използват цифрова идентификация, мобилни приложения, изчисления в облак, анализ на големи информационни масиви, изкуствен интелект, блокови вериги и технологии на споделения регистър. Новите технологии променят финансовия сектор и начина за достъп на потребителите и предприятията до услуги, като създават възможности за решения, основани на финансовите технологии, за да се осигури по-добър достъп до финансиране и да се подобри финансовото приобщаване на гражданите в рамките на цифровото общество. Финансовите технологии поставят клиентите на първо място, поддържат оперативната ефективност и допълнително повишават конкурентоспособността на икономиката на ЕС. Финансовите технологии са важни и за съюза на капиталовите пазари. Те могат да допринесат за задълбочаване и разширяване на капиталовите пазари в ЕС чрез интегриране на цифровизацията за промяна на бизнес моделите посредством основани на данните решения, например при управлението на активите, инвестиционното посредничество и дистрибуцията на продукти⁷.

Финансовите технологии също така създават възможности и поставят предизвикателства във връзка със спазването на регулаторните разпоредби и надзора. Те могат да улеснят, рационализират и автоматизират спазването на регулаторните

¹ „Финансови технологии“ е понятие, с което се описват технологичните иновации в областта на финансовите услуги, в резултат на които могат да възникнат нови бизнес модели, приложения, процеси или продукти и които могат непряко да окажат съществено въздействие върху финансовите пазари и институции и върху начините на предоставяне на финансови услуги. Вж. <http://www.fsb.org/what-we-do/policy-development/additional-policy-areas/monitoring-of-FinTech/>.

² COM(2015) 192 final — Стратегия за цифров единен пазар за Европа.

³ JOIN(2017) 450 final — Устойчивост, възпиране и отбрана: изграждане на силна киберсигурност за ЕС.

⁴ Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО.

⁵ COM/2017/0139 final — План за действие в областта на финансовите услуги за потребители: по-добри продукти, по-голям избор

⁶ COM(2017) 292 final — Съобщение относно междинния преглед на Плана за действие за изграждане на съюз на капиталовите пазари.

⁷ Междинен преглед на Плана за действие за изграждане на съюз на капиталовите пазари, [на разположение на този адрес](#).

разпоредби и докладването, както и да подобрят надзора. Доставчиците на услуги могат да предлагат на регламентирания субекти финансово-технологични услуги за спазване на регулаторните разпоредби. Независимо от това, регламентирания субекти продължават да носят отговорността за изпълнението на задълженията си. Например предприятията, които са обект на изискванията за надлежна проверка на клиентите съгласно законодателството за борба с изпирането на пари, не могат да делегират на външни доставчици на услуги отговорността за спазването на тези изисквания.

Финансовите технологии са свързани и с предизвикателства по отношение на рисковете в областта на киберсигурността, защитата на данните, потребителите и инвеститорите или по отношение на целостта на пазара. **Общият регламент относно защитата на данните и директивата относно борбата с изпирането съдържат основни разпоредби за защита на личните данни и целостта на финансовата система на ЕС срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма. Изграждането на финансов пазар, ръководен от технологиите, налага тези основни разпоредби за защита да се съблюдават стриктно.** Рисковете в киберпространството подкопават доверието и представляват заплаха за стабилността на финансовата система. Редовните нарушения на сигурността⁸ са доказателство, че кибератаките се превръщат във все по-сериозен проблем. Спрямо такива атаки следва да се предприемат решителни действия за предотвратяване и смекчаване на отрицателните последици за финансовия сектор, неговите клиенти и потребители. Осигуряването на по-устойчиво киберпространство във финансовия сектор е от първостепенно значение, за да се гарантира, че той е добре защитен, че финансовите услуги се доставят ефективно и безпрепятствено в целия ЕС и че се запазват доверието и увереността на потребителите и пазара.

Европейските регулаторни и надзорни рамки следва да позволяват на предприятията в рамките на единния пазар на ЕС да се възползват от финансовите иновации и да предоставят на своите клиенти най-подходящите и достъпни продукти. Тези рамки следва също така да осигуряват висока степен на защита на потребителите и инвеститорите и да гарантират устойчивостта и целостта на финансовата система. Предимствата на технологичните иновации вече бяха поставени в основата на преразглеждането на Директивата за платежните услуги⁹ и Директивата и Регламента за пазарите на финансови инструменти¹⁰.

Технологичните иновации доведоха до нови видове финансови активи, като например криптоактивите. Тези криптоактиви и технологията на блоковата верига, на която са основани, са обещаващи за бъдещото развитие на финансовите пазари и инфраструктури. Използването им е свързано и с рискове, за които свидетелстват голямата нестабилност на криптоактивите, измамите, както и оперативните слабости и уязвимостта на платформите за обмен на криптоактиви. На равнището на ЕС вече са

⁸ През 2016 г. финансовият сектор е бил обект на кибератаки с 65 % по-често от всеки друг сектор. Това е довело до нарушения на сигурността при повече от 200 милиона записа, което представлява увеличение от 937 % спрямо 2015 г., когато сигурността е била нарушена при малко над 20 милиона записа. Източник: „Тенденции в областта на сигурността в сектора на финансовите услуги“ („Security trends in the financial services sector“), IBM, април 2017 г.

⁹ Директива (ЕС) 2015/2366/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 г. за платежните услуги във вътрешния пазар.

¹⁰ Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти и Регламент (ЕС) № 600/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти.

предприети действия за преодоляване на някои специфични рискове. Заплахите и уязвимостта, свързани с виртуалните валути, изпирането на пари и финансирането на тероризма, бяха поставени в категориите „значими“ и „много значими“ в доклада на Комисията относно оценката на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризъм¹¹. През декември 2017 г. европейските законодатели се договориха да бъде разширено приложното поле на Директивата за борба срещу изпирането на пари¹², за да включва виртуалните платформи за обмен на валута и доставчиците на портфейли. Европейските надзорни органи (ЕНО) публикуваха предупреждения относно спекулативната пазарна среда за виртуални валути и други рискове, свързани с криптоактивите¹³. Във всички предупреждения се изтъква фактът, че инвестициите в криптоактиви са с висок риск и инвеститорите могат да понесат значителни загуби поради тяхната нестабилност, както и поради липсата на прозрачност и нарушената цялост на пазара, оперативните слабости и уязвимите звена при услугите, свързани с криптовалутата и местата на търговия.

В неотдавнашната си инициатива за преглед на Европейската система за финансов надзор¹⁴ Комисията предложи европейските надзорни органи систематично да взимат под внимание финансовите технологии при всички свои дейности. Общият регламент относно защитата на данните (ОРЗД), който ще започне да се прилага през май 2018 г., също е от ключово значение за правилното използване на иновативни основани на данни финансови услуги¹⁵, както и предложението за Регламент за рамка за свободното движение на нелични данни в Европейския съюз¹⁶, което има за цел да гарантира, че неличните данни могат да преминават свободно в рамките на единния пазар. Освен това трансграничното признаване на електронните средства за идентификация, предвидено с регламента eIDAS, ще осигури защита и ще редуцира рисковете, свързани с зараждащите се технологии, като улеснява изпълнението на изискванията за надлежна проверка на клиентите, свързани с борбата срещу изпирането на пари, и задълбоченото удостоверяване на автентичността на страните в цифрова среда.

¹¹ Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно оценката на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризъм, които засягат вътрешния пазар и са свързани с презгранични дейности COM(2017) 340 final, 26.6.2017 г.

¹² Директива (ЕС) № 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

¹³ Предупреждение до потребителите относно виртуалните валути. EBA/WRG/2013/01 - <https://eba.europa.eu/documents/10180/598344/EBA+Warning+on+Virtual+Currencies.pdf>; Становище на ЕБО относно виртуалните валути — EBA/Op/2014/08 — <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/657547/EBA-Op-2014-08+Opinion+on+Virtual+Currencies.pdf>;

Европейският орган за ценни книжа и пазари предупреждава инвеститорите за високите рискове при първоначалното предлагане на монети („Initial Coin Offering“ — „ICO“) — ESMA50-157-829 — https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-829_ico_statement_investors.pdf;

Европейският орган за ценни книжа и пазари предупреждава предприятията, участващи в първоначално предлагане на монети (ICO), за необходимостта от спазване на съответните регулаторни изисквания — ESMA50-157-828 — https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma50-157-828_ico_statement_firms.pdf;

ЕОЦКП, ЕБО и ЕОЗППО предупреждават потребителите за рисковете от виртуалните валути — 12 февруари 2018 г. — <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/2120596/Joint+ESAs+Warning+on+Virtual+Currencies.pdf>

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/european-system-financial-supervision_en#reviewoftheesfs.

¹⁵ С ОРЗД се създава истински единен пазар за свободно движение на лични данни при високо равнище на защита. Финансовите технологии ще отговарят изцяло на изискванията в приложимите разпоредби за защита на личните данни.

¹⁶ COM(2017) 495.

Финансовите технологии са приоритетна област и на международно равнище, например за държавите от Г-20. Комисията участва в обсъжданията на политиките в рамките на Съвета за финансова стабилност и на други международни форуми. Все по-голям брой юрисдикции разработват регулаторни и надзорни рамки, насочени към специфични форми на иновации в областта на финансовите технологии. Извън Европа регулаторните органи са се съсредоточили главно върху платежните инструменти и услуги и алтернативните форми на финансиране, като например колективното финансиране и кредитирането между физически лица. За да се засили взаимодействието с разработчиците на финансови технологии, редица надзорни органи (например в Австралия, Канада, Съединените щати, Хонконг, Сингапур и Япония) са създали центрове за финансови технологии. Няколко органа също така са разработили експериментални практики за иновативни предприятия под формата на „регулаторни лаборатории“ (например Австралия, Хонг Конг, Сингапур и Канада).

Комисията се стреми да отговори на призивите на Европейския парламент¹⁷ и Европейския съвет¹⁸ за създаването на регулаторна рамка, ориентирана в по-голяма степен към бъдещето, навлизането на цифровизацията и създаването на среда, с помощта на която иновативните продукти и решения в областта на финансовите технологии могат бързо да се разгърнат в целия ЕС, за да се оползотворят икономиите от мащаба на единния пазар, без да се застрашават финансовата стабилност или защитата на потребителите и инвеститорите.

Като се основава на заключенията от обществената консултация¹⁹, проведена през периода март — юни 2017 г., и като взема предвид вече представените инициативи, Комисията счита, че на този етап съществуват ограничени основания за широки законодателни или регулаторни действия или реформи на равнище ЕС. Редица целенасочени инициативи на ЕС за разгръщане на цифровизацията на финансовия сектор обаче са оправдани.

1. НАСЪРЧАВАНЕ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ИНОВАТИВНИТЕ БИЗНЕС МОДЕЛИ В ЕВРОПЕЙСКИ МАЩАБ

1.1. Насърчаване на разпространението на иновативните бизнес модели в целия ЕС чрез ясни и съгласувани изисквания за лицензиране

Във финансовия сектор предприятията се лицензират и върху тях се осъществява надзор въз основа на техните дейности, услуги или продукти, независимо дали

¹⁷ Европейският парламент призова Комисията да разработи пропорционален, междусекторен и цялостен подход към работата си в областта на финансовите технологии — „Доклад относно финансовите технологии (FinTech): отражението на технологията върху бъдещето на финансовия сектор“, комисия по икономически и парични въпроси, докладчик: Кора ван Нювенхойзен, 2016/2243(INI), 28 април 2017 г.

¹⁸ EUCO 14/17, CO EUR 17, CONCL 5 вж. <http://www.consilium.europa.eu/media/21620/19-euco-final-conclusions-en.pdf>

Европейският съвет „призова[ва] Европейската комисия да предложи необходимите инициативи за укрепване на рамковите условия с цел да се даде възможност на ЕС да проучи нови пазари чрез основани на риска радикални иновации и да затвърди водещата роля на своята промишленост“, 19 октомври 2017 г.

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/finance-consultations-2017-fintech_en

използват традиционни или иновативни средства за предоставяне на тези услуги. В зависимост от предлаганите услуги и продукти предприятията могат да бъдат лицензирани и регулирани съгласно законодателството на ЕС или националното законодателство, или да не подлежат на специфични регулации в областта на финансовите услуги.

Изискванията за лицензиране позволяват упражняването на ефективен надзор над доставчиците на услуги, за да се гарантират стабилността, целостта и справедливостта на пазарите. С тях също така се гарантира защитата на потребителите и инвеститорите. Същевременно еднаквите оперативни условия позволяват на предоставящите финансови услуги предприятия от ЕС, които са предмет на надлежно лицензиране и надзор в своята държава членка по произход, да се ползват от европейски лиценз. Лицензът дава възможност на тези предприятия да предоставят своите услуги във всички останали държави членки и да разширят дейността си в рамките на целия единен пазар на ЕС.

Участниците в консултацията относно финансовите технологии считат, че повечето иновативни бизнес модели биха могли да работят в рамките на съществуващите правила на ЕС, като се има предвид, че законодателната рамка на ЕС дава възможност за прилагане на пропорционалност в процеса на лицензиране.

Въпреки това надзорните органи могат да предприемат различни подходи за определяне на приложимата законодателна рамка на ЕС и за прилагане на принципа на пропорционалност при лицензирането на иновативни бизнес модели²⁰. Европейският банков орган определи разликите в режимите за лицензиране и регистрация²¹ като област, която изисква допълнително внимание. Тенденциите, наблюдавани от ЕОЗППО, са сходни²². Европейската централна банка (ЕЦБ) също наскоро започна консултация относно „Ръководство за оценяване на заявленията на лицензиране на кредитни институции във връзка с финансовите технологии“²³.

Новите финансови услуги не винаги попадат изцяло в обхвата на съществуващата регулаторна рамка на ЕС; такъв е случаят с дейностите на стартиращите и разрастващите се предприятия във връзка с колективното финансиране, както и дейностите, предоставяни пряко от едно лице на друго. Много участници в консултацията относно финансовите технологии подчертаха, че една стабилна и пропорционална регулаторна рамка на ЕС ще бъде от полза за дейностите за колективно финансиране, основано на инвестиции и заеми. Специални режими са приети вече от 11 държави членки, но тези режими често са в противоречие и възпрепятстват развитието на единен пазар за услуги за колективно финансиране. Липсата на обща рамка на ЕС също така пречи на възможността за разрастване на доставчиците на колективно финансиране в рамките на единния пазар, основно поради противоречивите подходи към националния надзор и регулиране. С рамката на ЕС, представена в настоящия план за действие, ще бъде предложен всеобхватен европейски режим за упражняване на дейност по силата на един лиценз за пазарните участници,

²⁰ Такива например са онлайн платформите, които изпълняват функцията на брокери/посредници, застрахователни услуги, предоставяни пряко от едно лице на друго, виртуални валути и автоматизирани инвестиционни консултации, първоначално предлагане на монети и др.

²¹ <https://www.eba.europa.eu/-/eba-publishes-a-discussion-paper-on-its-approach-to-FinTech>.

²² <https://eiopa.europa.eu/Publications/Reports/Sixth%20Consumer%20Trends%20report.pdf>

²³ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2017/html/ssm.pr170921.en.html>.

които решават да осъществяват дейност като европейски доставчици на услуги за колективно финансиране. Тази рамка ще предостави стимули за разрастване на доставчиците на услуги за колективно финансиране, като същевременно се гарантира достатъчна защита на инвеститорите и организаторите на проекти.

Необходими са допълнителни усилия за установяване на различията в изискванията за лицензиране, засягащи финансово-технологичните предприятия. Последващите действия могат да включват:

- изясняване на приложимата законодателна рамка на ЕС в областта на услугите;
- оценка на необходимостта от рамка на ЕС, която да обхваща нови иновативни бизнес модели; и
- предоставяне на насоки на националните надзорни органи, за да се осигури по-голямо сближаване между националните регулаторни режими.

Освен това надзорните органи проследяват развитието на пазара на криптоактиви и появата на първоначалното предлагане на монети, което е нов начин за набиране на средства чрез използването на т.нар. „криptomonети“ или „жетони“. Въпреки че подобни продажби на жетони могат да осигурят на предприятията нови и новаторски начини за набиране на капитал, те могат да представляват и безспорен риск за инвеститорите. Спекулативните инвестиции в криптоактиви и при първоначалното предлагане на жетони излагат инвеститорите на значителен пазарен риск, опасност от измами и рискове за киберсигурността, произтичащи от платформите за обмен и доставчиците на услуги, чрез които инвеститорите могат да закупуват и държат криптоактиви и жетони или да търгуват с тях. През ноември 2017 г. Европейският орган за ценни книжа и пазари публикува две изявления²⁴, за да информира инвеститорите за потенциалните рискове, които създават някои първоначални предлагания на монети, и да напомни на участващите в тях предприятия, че тези дейности може да попадат в обхвата на съществуващото законодателство на ЕС в зависимост от точната им структура и характеристики. Органите в ЕС, както и по света, оценяват първоначалните предлагания на монети и правните норми, които може да са приложими за тях, докато Китай и Южна Корея са ги забранили.

Поради бързото нарастване на цените и нестабилността на криптоактивите през последните месеци, е необходимо да се постигне по-добро разбиране на рисковете и възможностите, с които е свързано използването им, както и на приложимостта на правните норми на ЕС. Криптоактивите и жетоните обаче могат да останат извън обхвата на правните норми и заложените в тях цели за прозрачност, управление и защита на инвеститорите. През февруари 2018 г. по искане на Европейската комисия трите европейски надзорни органа публикуваха съвместно предупреждение до инвеститорите и ползвателите относно рисковете, свързани с купуването на криптоактиви²⁵. Също така с промените в четвъртата директива за борба срещу изпирането на пари, по които Европейският парламент и Съветът постигнаха

²⁴ <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esma-highlights-ico-risks-investors-and-firms>, 13 ноември 2017 г.

²⁵ ЕОЦКП, ЕБО и ЕОЗППО предупреждават потребителите за рисковете от виртуалните валути — 12 февруари 2018 г. — <https://www.esa.europa.eu/documents/10180/2120596/Joint+ESAs+Warning+on+Virtual+Currencies.pdf>

споразумение през декември 2017 г., ще се ограничи анонимността и ще се увеличи проследимостта на операциите, като се въведат изисквания за платформите за обмен на криптоактиви и доставчиците на портфейли, които предлагат попечителски услуги в Европейския съюз, за идентификация на клиентите и надлежна проверка.

Необходима е оценка на пригодността на настоящата регулаторна рамка на ЕС по отношение на първоначалните предлагания на монети и на криптоактивите в по-общ план. От една страна, целта следва да бъде да се гарантира, че предприятията, инвеститорите и потребителите от ЕС могат да се възползват от тази техническа иновация при справедливи и прозрачни правила, за да може Европа да поеме водещата роля в разработването на нови начини за бързо финансиране на разрастващи се предприятия. От друга страна, потенциалните рискове за финансовата стабилност, целостта на пазара, защитата на инвеститорите и потребителите, защитата на личните данни, както и рисковете от изпирането на пари и финансирането на тероризма, следва да бъдат отчетени по подходящ начин. Тъй като криптоактивите са световен феномен, от решаващо значение ще бъдат международната координация и съгласуваност, например в рамките на G-20, Съвета за финансова стабилност и международните органи, определящи финансовите стандарти. Комисията ще работи съвместно с надзорните органи, регулаторните органи, представители от сектора и гражданското общество, както в рамките на ЕС, така и с международни партньори, за определянето на подходящи по-нататъшни действия.

Каре 1

1. **Заедно с настоящото съобщение Комисията представя предложение за Регламент на ЕС относно европейските доставчици на услуги за колективно финансиране (ЕДУКФ) за бизнеса. Предложението има за цел да осигури подходяща и пропорционална регулаторна рамка, която да позволи на платформите за колективно финансиране, които искат да функционират през граница, да могат да го осъществят чрез цялостен режим за упражняване на дейност по силата на един лиценз и под единен надзор.**
2. **Комисията приканва ЕНО до първото тримесечие на 2019 г. да проучат настоящите подходи за лицензиране и издаване на разрешения за иновативни бизнес модели, основани на финансови технологии. По-специално те следва да анализират начина, по който националните органи прилагат принципите за пропорционалност и гъвкавост в рамките на законодателството, уреждащо финансовите услуги. При необходимост ЕНО следва да отправят насоки относно подходите и процедурите или препоръки до Комисията относно необходимостта от актуализиране на законодателството в областта на финансовите услуги.**
3. **През 2018 г. Комисията ще продължи да следи развитието в областта на криптоактивите и първоначалното предлагане на монети заедно с ЕНО, Европейската централна банка и Съвета за финансова стабилност, както и други международни определящи стандартите органи. Въз основа на оценката на рисковете, възможностите и пригодността на приложимата регулаторна рамка Комисията ще оцени дали са необходими регулаторни действия на равнище ЕС.**

1.2. Засилване на конкуренцията и сътрудничеството между участниците на пазара чрез общи стандарти и оперативно съвместими решения

За създаването и предоставянето на финансови услуги са необходими сътрудничество и взаимодействие между различните оператори от веригата за създаване на стойност. Общият за ЕС пазар на финансови технологии няма да достигне пълния си потенциал без разработването на отворени стандарти, които увеличават конкуренцията, подобряват оперативната съвместимост и опростяват обмена на данни между участниците на пазара, както и достъпа до тези данни.

Има различни начини за осъществяване на оперативната съвместимост. Предприятията или доставчиците на технологии могат да разработват специални интерфейси, към които другите страни трябва да се адаптират. Друг подход е да се постигне консенсус относно стандартите за оперативна съвместимост за целия пазар, като по този начин се намалят усилията на доставчиците на услуги за обмен на данни с различни платформи. Процедурите по определяне на стандарти следва да се основават на принципите на достъпност, прозрачност и консенсус в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1025/2012 относно европейската стандартизация. За да може стандартите да способстват конкуренцията, следва да няма ограничения за участието, а процедурата за приемане на стандарта да бъде прозрачна и да позволява на заинтересованите страни

ефективно да се информират за работата по стандартизацията. Достъпът до стандарта следва да се предоставя при справедливи, разумни и недискриминационни условия.

Повечето участници в консултацията относно финансовите технологии подчертаха, че разработването на стандарти, насърчаването на тяхното приемане и осигуряването на оперативна съвместимост между системите е от приоритетно значение. Предпочитаният подход ще бъде направляван от представителите на сектора и участниците на пазара под формата на глобални, а не на местни или регионални стандарти. Особено остра е нуждата от по-висока степен на стандартизация в областта на блоковите вериги и технологиите на споделения регистър, приложно-програмните интерфейси и управлението на самоличността. Преразгледаната Директива за платежните услуги, която се прилага от януари 2018 г., представлява интересен пример в това отношение: от банките се изисква да разкрият подходящи комуникационни канали за финансови технологии, за да предоставят своите услуги въз основа на достъп до платежни сметки. Разработването на стандартизирани приложно-програмни интерфейси би осигурило равнопоставени условия на конкуренция при предоставянето на нови и усъвършенствани услуги в изцяло отворена среда при спазване на високи стандарти за защита на личните данни и за защита на инвеститорите.

Капе 2

- 1. Комисията ще окаже съдействие за разработването на по-координирани подходи към стандартите в областта на финансовите технологии до четвъртото тримесечие на 2018 г. посредством поддържане на връзки и съвместна работа с важни международни органи по стандартизация, като Европейския комитет по стандартизация и Международната организация по стандартизация, включително в областта на блоковите вериги.**
- 2. Комисията насърчава и ще оказва подкрепа за съвместните усилия от страна на пазарните участници за разработването на стандартизирани приложно-програмни интерфейси до средата на 2019 г., които отговарят на изискванията на Директивата за платежните услуги и Общия регламент относно защитата на данните и които ще послужат за основа на европейската среда за отворено банкиране, която да обхваща платежните сметки и други видове сметки.**

1.3. Улесняване на създаването на иновативни бизнес модели в целия ЕС чрез иновационни центрове

Иновативните предприятия въвеждат нови продукти на пазара или предлагат начини за предоставяне на добре познати услуги в иновативни форми или на по-конкурентни цени. Новаторите трябва да имат възможност да разширяват своите услуги до възможно най-широка база от ползватели, като постигат икономии от мащаба. За да се възползват в пълна степен от единния пазар, новаторите трябва да могат да използват европейски лиценз. Това налага спазването на регулаторни изисквания, които може да са трудни за изпълнение. Това се отнася в още по-голяма степен за новосъздадените предприятия и предприятията, използващи иновативни технологии или модели, които може да се различават от стандартните практики, действащи към момента на приемане на правилата.

Иновативните подходи и технологии представляват предизвикателство и за надзорните органи във финансовата област, когато вземат решение дали да издадат или не лиценз на дадено предприятие и дейност и когато определят начина, по който да изпълняват своите надзорни задължения. Отговорите на проведената от Комисията обществена консултация показват, че сред надзорните органи съществува голям интерес за по-добро разбиране на последните тенденции в областта на финансовите технологии и за укрепване на контактите с предприятията и други доставчици на технологии.

В ЕС 13 държави членки са създали т.нар. „центрове за финансови технологии“ (иновационни центрове²⁶ или регулаторни лаборатории²⁷), за да предоставят общи насоки на предприятията по време на процеса на издаване на лиценз. Това позволява на тези предприятия да получат по-бърз достъп до пазара и да разберат по-добре правилата и очакванията на надзорните органи. Центровете могат да предоставят насоки и на утвърдени финансови институции. От гледна точка на надзорните органи такива подходи представляват важен източник на информация, който им помага на ранен етап да си изградят по-добра представа за иновативните бизнес модели и развитието на пазара.

Регулаторните лаборатории развиват допълнително идеята за иновационните центрове, като създават среда, в която надзорът е съобразен с иновативните предприятия или услуги. Националните компетентни органи трябва да прилагат съответното законодателство на ЕС в областта на финансовите услуги. То обаче им предоставя известна свобода на преценка при прилагането на заложените в това законодателство принципи на пропорционалност и гъвкавост. Това може да бъде от особена полза в контекста на технологичните иновации.

Подходът на регулаторните лаборатории бе подкрепен от участвалите в обществената консултация представители от сектора. Националните органи изразиха смесени мнения: някои надзорни органи считат, че такива инициативи не са част от техния мандат; за разлика от тях, надзорните органи, които са отворени към регулаторните лаборатории, считат, че другите трябва да предприемат подобни инициативи. Един последователен подход сред надзорните органи би насърчил разгръщането на иновациите в рамките на единния пазар на ЕС.

Неотдавна ЕОЦКП, ЕБО и ЕОЗППО проучиха съществуващите иновативни центрове в ЕС. Комисията ще приветства по-нататъшни усилия за идентифициране на най-добрите практики в ЕС и определяне на общи принципи и критерии за иновативните центрове и регулаторните лаборатории. Други последващи действия могат да включват насърчаване на създаването на иновативни центрове във всички държави членки и координиране на тяхната работа. В резултат на това би могла да бъде обмислена

²⁶ Вж. ЕВА/DP/2017/02 — „Иновационен център“ означава институционален режим, при който както регламентирания субекти, така и тези, които не са регламентирани (т.е. нелицензираните предприятия) обсъждат (обменят информация и мнения) с компетентния орган въпроси, свързани с финансовите технологии, и искат разяснения относно съответствието на бизнес моделите с регулаторната рамка или относно регулаторните/лицензионните изисквания (например индивидуални насоки за предприятието относно тълкуването на приложимите правила).

²⁷ Вж. ЕВА/DP/2017/02 — т.нар. „регулаторни лаборатории“ осигуряват на финансовите институции и на нефинансовите предприятия контролирано пространство, в което те могат да изпитват иновативни финансово-технологични решения с подкрепата на орган за ограничен период от време, което им позволява да валидират и изпитат своя бизнес модел в безопасна среда.

възможността за създаване на рамка на ЕС за експериментален режим с цел приемането на нови технологии и и адаптирането към тях.

Каре 3

- 1. Като се основава на неотдавнашната работа на ЕНО по проучване на създадените от националните надзорни органи центрове за финансови технологии, Комисията приканва ЕНО до четвъртото тримесечие на 2018 г. да извършат по-нататъшен анализ и да определят най-добрите практики, а когато е уместно, да издадат насоки относно тези центрове.**
- 2. Комисията приканва компетентните органи на равнището на държавите членки и на ЕС да предприемат инициативи за улесняване на иновациите въз основа на тези най-добри практики и приканва ЕНО да насърчават сътрудничеството в областта на надзора, включително координирането и разпространението на информация относно иновативните технологии, създаването и функционирането на иновативни центрове и регулаторни лаборатории, както и съгласуваността на надзорните практики.**
- 3. До първото тримесечие на 2019 г. въз основа на постигнатото от ЕНО Комисията ще представи доклад за най-добрите практики относно регулаторните лаборатории.**

2. ПОДКРЕПА ЗА НАВЛИЗАНЕ НА ТЕХНОЛОГИЧНИТЕ ИНОВАЦИИ ВЪВ ФИНАНСОВИЯ СЕКТОР

2.1. Преглед на пригодността на нормативната уредба и осигуряване на защитни механизми за новите технологии във финансовия сектор

Неутралността по отношение на технологиите е един от водещите принципи на политиките на Комисията.

Въпреки това нормативната уредба на ЕС, която предхожда появата на иновативните технологии, на практика не винаги може да бъде технологично неутрална спрямо тези иновации. Участниците в обществената консултация например посочиха изискванията или предпочитанията за оповестяване на хартиен носител в сравнение с необходимостта от физическо присъствие. Липсата на ясни и хармонизирани процедури за онлайн идентификация на потребителите и предприятия, които изцяло да съответстват на разпоредбите за борба срещу изпирането на пари и защита на данните, също бе отбелязано като едно от предизвикателствата пред финансово-технологичните решения. В този контекст участниците изразиха опасения, че софтуерните инвестиции са по-малко привлекателни при настоящите разпоредби за пруденциален надзор на банките, според които инвестициите в софтуер от страна на банките от ЕС трябва да бъдат приспаднати от техния собствен капитал, за разлика от по-благоприятното третиране на банките в Съединените щати.

Комисията вече е разгледала някои от тези въпроси. В Плана за действие в областта на финансовите услуги за потребители²⁸ Комисията обяви намерението си да улесни трансграничното признаване на електронната идентификация и процедурите за разпознаване на клиента чрез идентификация от разстояние. Целта е да се позволи на банките да идентифицират потребителите по цифров път в съответствие с изискванията за борба срещу изпирането на пари и за защита на данните, като използват пълноценно инструментите за електронна идентификация и удостоверяване на автентичността, предоставени в рамките на eIDAS. За да се улесни използването на електронна идентификация и удостоверяване на автентичността, Комисията сформира²⁹ специализирана експертна група по въпросите на електронната идентификация и процедурите за разпознаване на клиента от разстояние. Навлизането на революционни технологии, като например технологиите на споделения регистър и изкуствения интелект, може да породи допълнителни регулаторни предизвикателства. Следва да се отдели внимание на въпроса относно изискванията за оповестяване на хартиен носител. Отговорите на обществената консултация пораждат опасения, че използването на такива технологии може да бъде възпрепятствано или ограничено от съществуващите разпоредби, например по следните начини:

- използването на приложения, основани на блокова верига, може да повдигне свързани с компетентността въпроси относно приложимото право и отговорността;
- може да са необходими разяснения относно правната действителност и приложимост на „интелигентните договори“;
- съществува несигурност по отношение на правния статут на първоначалното предлагане на монети и приложимите за тях правила, както вече беше посочено в точка 1.1. по-горе.

Необходим е по-нататъшен анализ, за да се прецени доколко нормативната уредба за финансовите услуги е технологично неутрална и пригодна за иновациите в областта на финансовите технологии и налага ли се тя да бъде актуализирана за тази цел. Същевременно е необходимо да се гарантират финансовата стабилност, защитата на потребителите и инвеститорите, спазването на изискванията за борба срещу изпирането на пари и правоприлагането.

Каре 4

Комисията ще сформира експертна група, която до второто тримесечие на 2019 г. да оцени дали по отношение на регулаторната рамка за финансовите услуги съществуват необосновани регулаторни пречки за финансовите иновации.

2.2. Премахване на пречките пред услугите в облак

Изчисленията в облак могат да увеличат ефективността на цифровата инфраструктура, на която се основават финансовите услуги. Възлагането на външни доставчици на дейностите по обработка данни и по осигуряване капацитет за съхранение на услуги в

²⁸ COM(2017) 139 final.

²⁹ Решение C(2017) 8405 на Комисията от 14 декември 2017 г.

облак намалява разходите за хостинг, инфраструктура и софтуер на предприятията и може да спомогне за рационализиране на разходите за информационни технологии. В същото време то може да осигури по-голяма производителност, гъвкавост и адаптивност.

Регулираните предприятия, които възлагат дейности на външен доставчик на услуги в облак, трябва да спазват всички законови изисквания (например по отношение на адекватното управление на риска, защитата на данните и упражняването на адекватен надзор от страна на надзорните органи). Заинтересованите страни, участвали в консултацията на Комисията, изразиха загриженост поради факта, че несигурността относно очакванията на надзорните органи е ограничила използването на услугите за изчисления в облак. Тази несигурност се дължи по-специално на липсата на хармонизиране на националните нормативни уредби и на различното тълкуване на правилата за възлагане на външни изпълнители³⁰.

ЕБО наскоро публикува препоръки относно възлагането на услуги в облак на външни доставчици³¹. ЕОЦКП проучва тези въпроси в качеството си на орган, упражняващ пряк надзор върху агенциите за кредитен рейтинг и регистрите на трансакции, и възнамерява през 2018 г. да изясни изискванията, които тези предприятия трябва да спазват при възлагането на услуги в облак на външни доставчици. Възлагането на услуги в облак на външни доставчици също така е част от мандата на ЕОЗППО в областта на застрахователните технологии. Въпросът обаче заслужава внимание, надхвърлящо обхвата на съществуващите инициативи. Допълнителна сигурност може да бъде постигната, ако очакванията на надзорните органи бъдат представени под формата на официални насоки на ЕНО³².

Предложението на Комисията за регламент за рамка за свободното движение на нелични данни в ЕС има за цел да премахне неоправданите ограничения относно локализирането на данните и по този начин да преодолее един от основните проблеми, които бяха установени. В предложението се разглеждат и други въпроси, свързани с услугите в облак, например предотвратяването на зависимостта от доставчиците на услуги в облак. За да се улесни прилагането на предложения регламент, по-специално във връзка с използването на услугите в облак, през 2018 г. Комисията ще организира среща на съответните заинтересовани страни, т.е. ползвателите и доставчиците на услуги в облак, както и регулаторните органи.

³⁰ Участниците в консултацията относно финансовите технологии са посочили, че стандартизираните договори между доставчиците на услуги в облак и доставчиците на финансови услуги биха могли по-добре да отразяват регулаторните ограничения в съответните сектори (например задължения за одит или изисквания за проверки на място). Налаганите от публичните органи ограничения във връзка с локализирането на данни представляват друга важна пречка, посочена от участниците. В контекста на силно концентрирания пазар на услуги в облак финансовите институции и надзорните органи изтъкват също така риска от висока зависимост от няколко доставчици, които не са от ЕС, и необходимостта да се предотврати зависимостта на европейските финансови институции от доставчиците.

³¹ ЕВА/REC/2017/03, *Препоръки относно възлагането на дейности на външни доставчици на услуги в облак*, декември 2017 г., [достъпни на този адрес](#).

³² Що се отнася до изискванията в законодателството за защита на личните данни, в ОРЗД вече е предвидена координация на подходите, използвани от надзорните органи по защита на данните.

Карте 5

- 1. Комисията приканва ЕНО до първото тримесечие на 2019 г. да проучат необходимостта от насоки относно възлагането на услуги в облак на външни доставчици.**
- 2. В контекста на Съобщението „Изграждане на европейска икономика, основана на данни“, Комисията приканва заинтересованите страни в областта на услугите в облак да разработят междусекторни кодекси за саморегулиране с цел да се улесни смяната на доставчиците на услуги в облак. Комисията ще покани и представители на финансовия сектор с оглед по-лесното прехвърляне на данни и от гледна точка на финансовите институции.**
- 3. В този контекст Комисията насърчава и улеснява разработването на стандартни договорни клаузи за възлагане на услуги в облак на външни доставчици от страна на финансовите институции, като използва за основа усилията на заинтересованите страни в областта на този вид услуги в няколко сектора, в които Комисията вече оказва съдействие, и като гарантира участието на финансовия сектор в този процес. Тази дейност следва да се осъществи от равномерно представена група от предприятия от финансовия сектор и доставчици на услуги в облак и следва да бъде насочена по-специално към изискванията относно одита и докладването или относно определянето на степента на същественост на дейностите, които да се възлагат на външни изпълнители.**

2.3. Създаване на възможности за приложение на финансовите технологии чрез инициативата на ЕС в областта на блоковите вериги

Технологиите на блоковата верига и споделяния регистър вероятно ще доведат до пробив, който ще коренно промени начините за обмен, валидиране, споделяне и достъп до информация или активи посредством цифрови мрежи. Те вероятно ще продължат да се развиват и през идните години, за да се превърнат в ключов компонент на цифровата икономика и цифровото общество.

Важно е понятието за технологии на блоковата верига да не се бърка с криптоактивите (посочени по-горе), които представляват само едно от приложенията на блоковата верига. Блоковите вериги могат да стоят в основата на широк спектър от приложения в различни сектори, които не се ограничават само до криптоактивите, нито до финансовите технологии въобще.

Финансовият сектор има водеща роля за проучването на потенциала на блоковата верига с редица примери за доказване на концепцията и пилотни проекти в множество области, като например плащания, ценни книжа, депозити и заеми, набиране на капитал, управление на инвестициите, равнище на обезпеченост на пазарите, търговия и данни след сключване на сделката, както и търговско финансиране и отчитане (тоест, регулаторни технологии).

Технологиите на споделения регистър и блоковата верига крият голям потенциал за насърчаване на опростяването и ефикасността чрез създаването на нови инфраструктури и процеси. Тези технологии могат да придобият централно значение за бъдещата инфраструктура в областта на финансовите услуги. За приложенията с най-голямо въздействие ще се изисква задълбочено сътрудничество между утвърдени и иновативни предприятия и регулаторните органи, за да се осигури успешен и ползотворен начин на изпълнение. Обхватът на потенциалните приложения е много широк и трябва да бъде внимателно наблюдаван.

Макар че технологиите на блоковата верига все още са на ранен етап от своето развитие, трябва да бъдат посрещнати редица предизвикателства и рискове. Обсерваторията и форумът на ЕС за блоковата верига³³, които бяха приведени в действие през февруари 2018 г. за период от 2 години, имат за цел проследяване на тенденциите и развитието чрез обединяване на експертни познания в различни области и междусекторни направления и чрез проучване на съвместни решения и възможности за приложение на блоковата верига през граница. Европейският парламент също подкрепи пускането в действие на Европейския портал за финансова прозрачност — пилотен проект, който използва технологията на споделения регистър, за да се улесни достъпът до информацията относно всички дружества, регистрирани за борсова търговия на регулираните пазари на ценни книжа в ЕС, в контекста на Директивата за прозрачността³⁴. Тази инициатива има за цел да повиши прозрачността на регулираните пазари на ЕС, като насърчи както пазарната интеграция и стимулира ликвидността на пазарите в съответствие с целите на съюза на капиталовите пазари. Други инициативи на Европейската комисия са свързани например с блоковата верига за промишлени трансформации (# Blockchain4EU) и доказването на концепцията за използване на блокова верига за улесняване на събирането на акцизи.

Като има предвид междусекторния характер на блоковата верига, който излиза извън рамките на финансовите услуги и потенциално би могъл да обхваща всички сектори на икономиката и обществото, Комисията вече предприе стъпки за създаване на инициатива на ЕС за блокова верига, привеждайки в действие обсерваторията и форума на ЕС за блоковата верига. В рамките на инициативата ще се предлагат действия, мерки за финансиране и рамка, която да даде възможност за определяне на мащаба и разработване на принципи за управление и стандарти, както и да подкрепи оперативната съвместимост. Това е междусекторна инициатива, която се очаква да създаде условия за навлизането на тази технология във финансовия сектор на ранен етап и да засили конкурентоспособността и водещата роля на Европа в технологично отношение, заедно с други действия в настоящия план за действие (по-специално проверката за пригодност на финансовото законодателство на ЕС). Тя ще използва и резултатите от пилотните действия с подкрепа по програмата „Хоризонт 2020“, чийто обхват ще бъде разширен през периода 2018 — 2020 г. Комисията също така създаде контакти с Техническия комитет 307 на Международната организация по стандартизация във връзка с блоковата верига и технологиите на споделения регистър.

³³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/pre-information-notice-eu-blockchain-observatory-forum>.

³⁴ Директива 2013/50/ЕС.

Бяха поканени Европейски организации по стандартизация³⁵, които да оглавят процеса по установяването на специфичните за ЕС характеристики на блоковите вериги.

Каре 6

- 1. През второто тримесечие на 2018 г. Комисията ще проведе обществена консултация относно по-нататъшната цифровизация на регулаторната информация за дружествата, регистрирани за борсова търговия на регулираните пазари на ЕС, включително относно евентуалното привеждане в действие на Европейски портал за финансова прозрачност, базиран на технологията на споделения регистър.**
- 2. Като отчита всички необходими правни съображения, Комисията ще продължи да работи върху комплексна стратегия относно технологиите на споделения регистър и блоковата верига, която ще бъде насочена към всички сектори на икономиката, включително създаването на възможности за приложение на финансовите и регулаторните технологии в ЕС.**
- 3. През февруари 2018 г. Комисията приведе в действие обсерваторията и форума на ЕС за блоковата верига и предприе проучване на осъществимостта относно публична инфраструктура за блокова верига на ЕС за развитие на трансгранични услуги. Ще бъде направена оценка на това дали блоковата верига може да бъде използвана като инфраструктура за цифрови услуги по Механизма за свързване на Европа. С подкрепата на обсерваторията и форума на ЕС и на европейските организации по стандартизация Комисията ще продължи да оценява правните аспекти, проблемите, свързани с управлението и съобразяването на мащаба, както и да подкрепя усилията за оперативна съвместимост и стандартизация, включително чрез по-нататъшни оценки на възможностите за използване на блоковата верига и нейните приложения в контекста на интернет от следващо поколение.**

2.4. Изграждане на капацитет и набиране на познания сред регулаторните и надзорните органи чрез лаборатория на ЕС за финансови технологии

Основните препятствия, които пречат на навлизането на новите технологии във финансовия сектор, включват липсата на сигурност и насоки за използването им, разпокъсаност и отсъствие на общи подходи между националните регулаторни и надзорни органи.

Някои доставчици на технологии вече полагат усилия да осведомяват регулаторните и надзорните органи относно естеството на тези технологии и за приложението им във финансовия сектор. Много органи обаче не желаят да бъдат обучавани или да участват в дискусии, организирани от избрани доставчици.

³⁵ CEN, Европейски комитет по стандартизация в електротехниката (CENELEC) и Европейски институт за стандарти в телекомуникациите (ETSI).

Комисията ще създаде лаборатория на ЕС за финансови технологии с цел укрепване на регулаторния и надзорния капацитет и набиране на познания за новите технологии. Демонстрациите и дискусиите с експерти в лабораторията за финансови технологии ще бъдат проведени на некомерсиална основа и в условия на неутралност. Лабораторията ще обедини на едно място голям брой доставчици, по-специално от ЕС, както и регулаторни и надзорни органи, които ще могат да повдигнат и да обсъдят въпроси от регулаторно и надзорно естество.

Разглежданите технологии могат да включват:

- технологии за удостоверяване на автентичността и идентификация,
- специфични случаи на използване на технология на споделения регистър, технологии в облак, машинно самообучение и изкуствен интелект,
- приложно-програмни интерфейси и стандарти за отворено банкиране, а също и
- регулаторни технологии.

Каре 7

Комисията ще организира лаборатория на ЕС за финансови технологии, в рамките на която европейските и националните органи ще бъдат приканени да установят взаимодействие с доставчици на технологични решения в некомерсиални и неутрални условия под формата на целенасочени сесии относно конкретни иновации, чието провеждане ще започне през второто тримесечие на 2018 г.

2.5. Оползотворяване на технологиите за насърчаване предлагането на инвестиционни продукти на индивидуални инвеститори в рамките на единния пазар

Понастоящем индивидуалните инвеститори на капиталовите пазари са притиснати от голямата сложност, разходите и несигурността, свързани с инвестиционните продукти. Значителен напредък за подобряване на съпоставимостта на инвестиционните продукти, предлагани на индивидуални инвеститори, беше постигнат по-специално чрез изискванията за оповестяване. Макар че това би следвало да подобри качеството на продуктите, намирането на най-подходящия инвестиционен продукт все още поражда значителни разходи индивидуалните инвеститори.

Ето защо по-голямата прозрачност с цел стимулиране на конкуренцията и разширяване на избора на индивидуалните инвеститори на капиталовите пазари следва да се постигне чрез решения, основаващи се на данни, при които ще се използват нови по-ефективни технологии, гарантиращи, че информацията е пълна, съпоставима и лесно достъпна. Такива инструменти могат да се основават на публично достъпна оповестена информация и да осигурят удобен за ползвателите интерфейс, свързващ съществуващи бази данни или цифрови инструменти, като например онлайн калкулатори, инструменти за сравнение, автоматизирани консултанти или „инвестиционни супермаркети“. За тази цел са необходими значителни усилия, за да се обезпечи оперативната съвместимост на масивите от данни и разработването на подходящи алгоритми, като същевременно се гарантира, че резултатите се представят по

справедлив и лесен за разбиране начин. Поради това Комисията ще проучи настоящото състояние в областта на основаните на технологии цифрови интерфейси, които помагат на индивидуалните инвеститори да намират подходящи и рентабилни инвестиционни продукти на капиталовите пазари на ЕС.

3. УКРЕПВАНЕ НА СИГУРНОСТТА И УСТОЙЧИВОСТТА НА ФИНАНСОВИЯ СЕКТОР

Киберсигурността остава в центъра на действията в рамките на политиката на ЕС, а повишаването на устойчивостта на финансовия сектор на ЕС срещу кибератаки е приоритет в рамките на политиката за Комисията. Въпреки това нашумелите кибератаки изострят вниманието върху факта, че съществува постоянна необходимост да се гарантират устойчивостта и целостта на системите. Трансграничният характер на киберзаплахите изисква висока степен на съответствие между националните изисквания за регулиране и надзор и очакванията. Тъй като финансовият сектор става все по-зависим от цифровите технологии, гарантирането на неговата сигурност и устойчивост е от решаващо значение. В тази връзка Комисията признава значението на подхода за „сигурност на етапа на проектирането“ по отношение на цифровите услуги и във връзка с това вече представи предложение³⁶ за създаване на рамка на ЕС за сертифициране на информационно-технологични продукти и услуги за сигурност.

Макар че финансовият сектор е по-добре подготвен от останалите сектори, той е и най-атакуваният. Оперативните рискове и рисковете за киберсигурността представляват нарастваща заплаха за стабилността на финансовата система и подкопават доверието, което е жизненоважно за нашите финансови пазари. Като признава потенциалната заплаха за стабилността на финансовия сектор, Европейският парламент призовава Комисията „да постави киберсигурността като приоритет номер едно в плана за действие в областта на финансовите технологии“³⁷. Повтарящите се инциденти, свързани с киберсигурността, дължащи се на факта, че се използват основни пропуски в сигурността на системите и организациите, подчертават критичното значение на прилагането на фундаментална киберхигиена³⁸ във всяка организация. От решаващо значение за гарантиране на целостта е налагането на по-строги мерки и изисквания за киберхигиена. Въпреки това в рамките на ЕС предприятията спазват и развиват стандартите за киберхигиена в различна степен, като това в голяма степен зависи от отрасъла и националните практики. На равнище ЕС действащото законодателство в областта на финансовите услуги, по-специално свързано с пазарните инфраструктури и

³⁶ Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно ENISA — Агенцията на ЕС за киберсигурност, и за отмяна на Регламент (ЕС) № 526/2013, както и относно сертифицирането на киберсигурността на информационните и комуникационните технологии („Акт за киберсигурността“)

³⁷ „Доклад относно финансовите технологии (FinTech): отражението на технологията върху бъдещето на финансовия сектор“, комисия по икономически и парични въпроси, докладчик: Кора ван Нювенхойзен, 2016/2243(INI), 28 април 2017 г.

³⁸ ENISA, *Преглед на практиките в областта на киберхигиената*, декември 2016 г., стр. 14, [достъпен на този адрес](#).

Киберхигиената е основен принцип, свързан с информационната сигурност [...], която представлява установяването на опростени рутинни мерки за свеждане до минимум на рисковете от киберзаплахи. Основното допускане е, че добрите практики в областта на киберхигиената могат да доведат до повишен имунитет сред предприятията, което намалява риска една уязвима организация да бъде използвана или за атаки, или за компрометиране на веригата на доставки.

плащанията, вече съдържа конкретни изисквания относно целостта на информационно-технологичните ресурси и системи и тяхното управление. В други области изискванията са по-обща, например изискванията за непрекъснатост на дейността или общите изисквания за операционен риск.

В ход е транспонирането от държавите членки на разпоредбите на директивата за мрежова и информационна сигурност (МИС)³⁹ относно изискванията за сигурност при други финансови услуги. Възможно е да съществуват и други пропуски в законодателството на ЕС във финансовия сектор, които следва да бъдат запълнени, за да се подобри устойчивостта на сектора. Преди да се предприемат такива действия, следва внимателно да се проучат надзорните изисквания и практики⁴⁰. По този начин могат да бъдат установени най-добрите практики за прилагане на общите изисквания.

Достъпът до информация относно заплахите, както и обменът на информация също са от основно значение за подобряване на киберсигурността. По-тясното сътрудничество и координацията при обмена на информация относно заплахите във финансовия сектор на ЕС ще спомогне за предотвратяването и ограничаването на киберзаплахите. Някои от участниците в консултацията относно финансовите технологии изразиха загриженост, че обменът на информация за киберзаплахите може да бъде ограничен от законодателството. Той може например да не е съвместим с Общия регламент относно защитата на данните. В този регламент обаче се посочва, че обработването на лични данни, доколкото е необходимо и пропорционално за осигуряването на мрежова и информационна сигурност, представлява легитимен интерес.

Надзорните органи все по-често провеждат изпитвания за проникване и устойчивост, за да оценят ефективността на мерките за киберзащита и изискванията за сигурност. Щателните изпитвания вече са се превърнали в най-добра практика в сектора и все по-често присъстват, наред с начините за провеждането им, в предписанията, отправяни от тези органи. Тъй като финансовите институции, както и инфраструктурите на финансовия пазар функционират на трансгранична основа, мултиплицирането на рамките за изпитване се възприема като фактор, който води до ненужно увеличаване на разходите и потенциално увеличаване на рисковете. Заинтересованите страни подчертават необходимостта от засилена регулаторна и надзорна координация на европейско равнище. Те посочват, че това трябва да се съчетае с по-тясно сътрудничество между юрисдикциите и взаимно признаване от страна на органите на резултатите от изпитванията, чийто чувствителен характер е трябвало да бъде защитен. В този контекст Комисията счита, че усилията, които ЕЦБ, ЕНО и националните надзорни органи полагат, например за разработване на рамката за тестване TIBER-EU „Етично хакерство въз основа на информация за заплахите“ (*Threat Intelligence Based Ethical Red Teaming*), са обещаващи. Чрез оценка на устойчивостта срещу кибератаки на значимите участници на финансовия пазар в целия финансов сектор на ЕС може потенциално да се установят слабите места в стабилността и целостта на цялата финансова система на ЕС.

За постигането на силна устойчивост на киберпространството са необходими колективен и широкопектърен подход, както и ефективни дейности за обучение и

³⁹ Директива (ЕС) 2016/1148.

⁴⁰ Съвет за финансова стабилност, *Преглед на публично достъпните разпоредби, насоки и надзорни практики в областта на киберсигурността*, октомври 2017 г., стр. 65 — 70, [достъпен на този адрес](#).

повишаване на осведомеността. За тази цел Комисията неотдавна прие своя *План за действие в областта на цифровото образование* с цел подобряване на цифровите умения в цяла Европа, включително във връзка с киберсигурността⁴¹. Глобалният мащаб на киберзаплахите показва ясно, че международното сътрудничество е от решаващо значение за справяне с подобни рискове: поради тази причина Комисията активно участва в работата на Г-20 и Г-7 за постигане на киберсигурност в областта на финансовите услуги.

Карте 8

- 1. През второто тримесечие на 2018 г. Комисията ще организира работна среща за представители на публичния и частния сектор, за да се проучат и оценят пречките, ограничаващи споделянето на информация относно заплахите за киберсигурността между участниците на финансовите пазари, и да се идентифицират потенциалните решения, като същевременно се гарантира спазването на стандартите за защита на данните.**
- 2. Комисията приканва ЕНО до първото тримесечие на 2019 г. да очертаят съществуващите надзорни практики във всички финансови сектори, свързани с изискванията за сигурност и управление в рамките на ИКТ, и когато е уместно: а) да обмислят издаването на насоки за сближаване на надзорните практики и прилагане на изискванията за управление и намаляване на риска в областта на ИКТ във финансовия сектор на ЕС, и б) при необходимост, да предоставят на Комисията технически съвети относно необходимостта от законодателни подобрения.**
- 3. Комисията приканва ЕНО до четвъртото тримесечие на 2018 г. да направят оценка на разходите и ползите от разработването на съгласувана рамка за изпитване на устойчивостта срещу кибератаки за значими пазарни участници и инфраструктури в целия финансов сектор на ЕС.**

ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Бързият напредък на финансовите технологии е двигател за структурни промени във финансовия сектор. В такава бързо развиваща се среда твърде предписателното и

⁴¹ Действие 7 в плана за действие в областта на цифровото образование е насочено към справяне с предизвикателствата, породени от цифровата трансформация, чрез стартиране на: i) общоевропейска кампания за повишаване на осведомеността, насочена към преподавателите, родителите и учащите, с цел насърчаване на онлайн безопасността, киберхигиената и медийната грамотност; и ii) инициатива за обучение по киберсигурност, основана на Рамката за цифрова компетентност на гражданите, за да се предостави на хората възможност да използват технологиите уверено и отговорно.

строго регулиране носи риск от нежелани резултати. От друга страна, ако не се актуализират политиките и регулаторната рамка, съществува риск доставчиците на финансови услуги в ЕС да бъдат поставени в неблагоприятно положение на все по-глобализирания пазар. Съществува и възможността да не бъдат взети мерки срещу ключови рискове, например по отношение на киберсигурността.

В настоящия план за действие в областта на финансовите технологии са съчетани както мерки за подкрепа, способстващи въвеждането на финансово-технологични решения, така и активни мерки за насърчаване и стимулиране на нови решения и даване на решителен отговор на възникващите рискове и предизвикателства. Комисията е изложила плановете си за по-нататъшната работа по създаването на възможности и условия и, когато е възможно, насърчаването на иновациите във финансовия сектор, като същевременно се гарантира запазването във всеки един момент на финансовата стабилност и високата степен на защита на инвеститорите и потребителите. Това е важен стълб на един по-широк стратегически подход към регулирането в следкризисните условия. Целите са в три направления: бързият напредък на технологиите да се впрегне в полза на икономиката, гражданите и промишлеността на ЕС, да се насърчи конкурентоспособността и иновативността на европейския финансов сектор и да се гарантира целостта на финансовата система на ЕС.